

3. Шербак В. О. Конституція Пилипа Орлика в українському державотворенні. *Пилип Орлик: життя, політика, тексти* : матеріали Міжнародної наукової конференції. Київ, 2010. С. 276–280.

4. Яковенко Н. М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. Київ : Генеза, 2005. 584 с.

ЛОГВИНЮК Тетяна Василівна,
доцент кафедри історії і культури
України та спеціальних історичних
дисциплін Університету Григорія
Сковороди в Переяславі, кандидат
історичних наук, доцент

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У 2014–2022 РОКАХ

Проблема формування національної ідентичності в умовах збройного протистояння є однією з ключових для сучасної України. Події після 2014 року актуалізували питання ролі державних інституцій у збереженні суверенітету та територіальної цілісності держави, серед яких провідне місце належить Збройним Силам України [2]. У цей період українське військо стало не лише інструментом захисту держави, а й важливим фактором формування нової моделі національної самосвідомості [1, с. 214].

Виникнення та розвиток збройних сил українського народу має глибоке історичне коріння. Упродовж століть, за відсутності власної державності або в умовах її обмеження, військові структури виконували функцію захисту не лише території, а й культурної та національної самобутності [4]. Козацька традиція відіграла фундаментальну роль у формуванні військової культури та національної свідомості українського народу. Запорізькі козаки були не лише воїнами, а й носіями політичної автономії, соціальної організації та власного правового устрою, що заклало уявлення про армію як інституцію, здатну захищати інтереси громади і державності. Їхні військові звичаї, військова дисципліна та організаційні навички стали моделлю для подальшого розвитку українських збройних формувань.

Визвольні змагання початку ХХ століття, зокрема період Української революції 1917–1921 років, а також створення Української Галицької Армії, Армії УНР та інших військових формацій, продемонстрували практичну реалізацію ідеї української державності через армію. Ці збройні сили не лише захищали території, але й виступали символом національного суверенітету,

консолідації громадян навколо ідеї незалежності та формуванням першого досвіду професійної військової служби у незалежній українській державі.

Діяльність українських військових формацій у цей період заклала культурні й організаційні традиції, які стали підґрунтям для розвитку сучасних Збройних Сил України. Армія, таким чином, сприймалася не лише як інструмент захисту держави, а й як носій ідеї національної єдності, історичної пам'яті та громадянської відповідальності [3, с. 34–50]. Ця історична спадкоємність стала важливим ідейним підґрунтям для сучасних Збройних Сил України, особливо в умовах збройної агресії ХХІ століття [5, с. 55–73].

Початок російської агресії у 2014 році став переломним моментом у розвитку Збройних Сил України. В умовах загрози втрати державного суверенітету українське військо перетворилося на ключовий інститут забезпечення безпеки та захисту національної ідентичності. Армія стала символом опору, стійкості та готовності українського суспільства до самозахисту [2].

У 2014–2022 роках Збройні Сили України виконували завдання з оборони держави, брали участь у міжнародних миротворчих операціях, взаємодіяли з волонтерським рухом та громадянським суспільством. Це сприяло зростанню довіри до війська та його утвердженню як важливого суспільного авторитету [1, с. 220]. У зазначений період Збройні Сили України стали одним із головних чинників суспільної консолідації. Навколо війська сформувався потужний волонтерський рух, активізувалися громадянські ініціативи, а захист Батьківщини набув глибокого ціннісного та світоглядного змісту. Військова служба почала сприйматися як прояв громадянської відповідальності та приналежності до українського політичного народу, а образ захисника України став важливою складовою сучасного національного наративу [3, с. 56–72].

Збройні Сили України у 2014–2022 роках відіграли визначальну роль у процесі формування та утвердження національної ідентичності. Вони стали не лише гарантом безпеки держави, а й важливим соціокультурним чинником, що сприяв консолідації суспільства, зміцненню державності та формуванню стійкої національної свідомості [5, с. 60–73].

Таким чином, українське військо постає як носій національних цінностей, історичної пам'яті та ідеї незалежності, що має ключове значення для подальшого розвитку української держави.

Список використаних джерел

1. Pokotylo, O., & Nashyvochnikov, O. Sources of the Russian-Ukrainian armed conflict. *East European Historical Bulletin*. 2021. (18), P. 210–218. DOI: <https://doi.org/10.24919/2519-058X.18.226536>.

2. Історія Збройних Сил України (1991–2022 роки). Українська військова історія. 2025. URL: <https://www.ucrainarma.org/materiali/istorija-zsu-1991-2022.html>.

3. Сирський О., Баргилевич А., Семененко О., Клят Ю., & Гузь Р. Боротьба за Київ: хронологія та воєнно-історичні особливості оборони

столиці України (лютий-квітень 2022 року). *Міжнародний науковий журнал «Military Science»*. 2025. Т. 3 (1). Р. 34–72. DOI: <https://doi.org/10.62524/msj.2025.3.1.02>.

4. Ustymenko O. The Russian-Ukrainian war (2014-2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects : scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2022. URL: <https://lib.in.ua/129951-stattia-rosijsko-ukrainska-vijna-2014-2022-kryzove-reaguvannia-u-sferi-oborony-zahyst-informacijnoi-systemy-derzhavy/>

5. Шевчук В. П. Історіографія створення та розвитку Збройних Сил України в 1991-2014 роках. *Воєнно-історичний вісник*. 2019. Вип. 31 (1). С. 55–73. DOI: <https://doi.org/10.33099/2707-1383-2019-31-1-55-73>.

ЛУКАЧ Уляна Романівна,
доцент кафедри менеджменту
та освітніх інновацій Івано-
Франківського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти,
кандидат політичних наук

ПРАВОВА КУЛЬТУРА ЯК ЦІННІСНИЙ ОРІЄНТИР ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Сучасний етап розвитку України вимагає не просто декларативного патріотизму, а глибокого переосмислення зв'язку між громадянином і державою. Прийняття Закону «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» започаткувало процес створення правового фундаменту для консолідації суспільства. Проте реальне утвердження ідентичності відбувається в освітньому полі, де через формування високої правової культури ми можемо подолати історичні деформації нашої свідомості.

Вважаємо, що процес утвердження і розвитку національної ідентичності суттєво сповільнений із-за тривалого бездержавного існування. Водночас відзначається вкорінення правового нігілізму та байдуже ставлення до закону серед різних вікових груп, зокрема й учнівської молоді. Тому саме сучасна система освіти має стати інструментом утвердження європейських практик і стандартів – верховенства права, поваги до людської гідності та взаємної відповідальності людини і держави.

Цей процес неможливий без балансування двох типів цінностей:
– праворегламентованих щодо територіальної цілісності та незалежності;